

Hüsnü ALDEMİR
Yargıtay Cumhuriyet Savcısı

HUKUK DAVALARINDA
YARGILAMA GİDERLERİ

Hüsnü ALDEMİR
Yargıtay Cumhuriyet Savcısı

HUKUK DAVALARINDA YARGILAMA GİDERLERİ

7. Baskı

- YARGILAMA HARÇLARI
- VEKALET ÜCRETİ
- KEŞİF GİDERLERİ
- TEBLİGAT GİDERLERİ
- TANIK VE BİLİRKiŞİ ÜCRETLERİ
- DiĞER YARGILAMA GİDERLERİ
- AVUKATLIK ASGARİ ÜCRET TARİFELERİ
- HARÇLAR KANUNU VE TARİFELERİ

ADALET YAYINEVİ
Ankara - 2026

ADALET BASIM YAYIM DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hukuk Davalarında Yargılama Giderleri
Hüsnü Aldemir

Hukuk Yayınları Dizisi – 2088

Yedinci Baskı : Mart, 2026

ISBN : 978 – 625 – 377 – 742 – 5

ADALET YAYINEVİ

Merkez

Strazburg Caddesi No: 10/B Sıhhiye-Ankara
Tel : (0312) 231 17 00
Fax : (0312) 231 17 10

Dağıtım

Strazburg Caddesi No: 17/B Sıhhiye-Ankara

 : adalet.com.tr – adaletyayinevi.com
 : adalety@adaletyayinevi.com

İstanbul Şube

Mustafa Kemal Caddesi No: 60/C
(Anadolu Adliyesi Karşısı) Kartal-İstanbul
Tel : (0216) 305 72 81

Bursa Şube

Bursa Adliye Sarayı Zemin Kat Bursa

 : facebook.com/adaletyayinevi
 : twitter.com/adaletyayinevi

Sayfa Tasarımı:

Bilgin Teren

Kapak Tasarımı:

Yasin Özbudak

Baskı:

Adalet Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaa Sertifika No: 49610

ÖNSÖZ

Bu kitabın konusu, **“Hukuk Davalarında Yargılama Giderleri”**dir. Staj yaptığım yıllarda en çok zorlandığım ve kaynak sıkıntısı çektiğim konuların başında **“yargılama giderleri”** gelmekteydi. Özellikle **“nisbi harçların”** ve **“nisbi avukatlık ücretinin”** hangi esaslar doğrultusunda hesaplanıp tahsil olunduğunu, özellik arz eden bazı usul konularında örneğin davanın kabulü veya ıslahı, müddeabihin temlikinde, davanın konusuz kalmasında, görevsizlik ve yetkisizlik kararlarında, fer’i veya asli müdahalede yargılama giderlerinin (özellikle harç ve vekalet ücretini), kimden ve nasıl tahsil edileceği, ne miktarda taraflar bu giderlerden sorumlu olacağı yani hangi esas doğrultusunda taraflara yükletileceği hususlarını çok merak etmem dolayısıyla, yanında staj yaptığım hakimlerden ve dağınık bir vaziyette bulunan makale ve bu konuda yazılmış çeşitli yazılardan öğrenmeye çalıştım.

Mesleğe başladıktan sonra **“hukuk davalarında yargılama giderleri”** ile ilgili derli toplu ve pratik bir eserin olmadığına, bu konu ile ilgili çıkan uyuşmazlıkların çözümü için çok sayıda kitabın veya derginin karıştırılması gerektiğine, taşrada bulunan hakimlerimizin istedikleri kaynağa ulaşmakta sıkıntı çektiklerine ve yargılama giderlerine ilişkin bir takım sorunların çözümü için günlerce uğraşıldığına şahit oldum.

Şunu önemle belirtmek isterim ki; ülkemizde yaşanan ekonomik sıkıntılar sebebiyle hukuk davalarında yargılama giderlerinin parasal miktarı gün geçtikçe artmaktadır. Bu nedenle de davanın tarafları, yapmış oldukları yargılama giderlerini Kanunun öngörmüş olduğu esaslar çerçevesinde kendilerine iade edilmesini beklerler. Ayrıca zaman ve emek sarfı ile Kanuna uygun bir hüküm oluşturulmasına karşın, yargılama giderlerinin yükletilmesinde ve tahsilinde yanlış bir karar verilmesi hükmün bozulmasına, zaman ve emek kaybının olmasına neden olacağı da inkar edilmeyecek bir gerçektir.

Yukarda belirtilen hususları dikkate alarak ve uygulayıcıların karşılaşmış olduğu sorunların çözümünde yararlı olacağını düşünerek **“hukuk davalarında yargılama giderleri”** konusunu araştırmaya ve elimde bulunan bilgileri bir araya getirmeye çalıştım. Yapmış olduğum çalışmalar sonunda da elinizde bulunan bu eser yayın hayatına kazandırılmış oldu.

Konular kaleme alınmazdan önce, konu ile ilgili olarak yazılmış kitap, makale ve yayınlar büyük bir titizlikle incelenmiş, binlerce içtihat taranmış, uygulama yakından gözlemlenerek uygulamada yaşanan sıkıntılar tespit edilmiştir. Konular bu hususlar dikkate alınarak incelenmeye çalışılmıştır.

Hukuk davalarında yargılama giderleri ile ilgili ilkeler toplu halde incelenmiş, yargılama giderleri kapsamında bulunan harç, vekalet ücreti gibi giderler ayrı başlıklar halinde ve çeşitli ihtimaller göz önüne alınarak incelenmeye çalışılmıştır.

Öneminden dolayı **“yargı harçları”** ve **“vekalet ücreti”** en son yürürlüğe giren Harçlar ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri göz önüne alınarak ve çeşitli örnekler verilerek kaleme alınmıştır.

Uygulamaya ışık tutması amacıyla da konularla ilgili Yargıtay içtihatları konular anlatıldıktan sonra, örnek şeklinde metin sonuna konulmuştur.

Yargılama giderleri ile harç ve vekalet ücretinin özellik arz eden usul konularında ve çeşitli davalarda nasıl hesap ve kime yükletileceği konusu ayrı başlıklar altında incelenerek uygulayıcılara yardımcı olunmaya çalışılmıştır.

Dava tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre hesaplanan vekalet ücretinin, eksiksiz bir biçimde takdir ve hükmolunabilmesi amacıyla Mayıs 1985 tarihinden Mayıs 2000'e kadar yayımlanmış tüm Tarifler tablo haline getirilerek kitap sonuna konulmuştur.

Bu çalışmamızın uygulamacılara yardımcı olacağı inancıyla, kitapta bulunabilecek eksiklikler sebebiyle şimdiden özür dilerim. Kitap hakkında eleştiri ve katkılarınızı benden esirgemeyeceğiniz temennisi ile şimdiden sizlere teşekkür ederim.

Eserin ortaya çıkmasında maddi veya manevi destek verip; beni yüreklendiren değerli meslektaşlarım Cumhuriyet Savcısı **Nazif KAÇAK** ve **Adil ACAR**'a ve Hakimler **Ahmet Turan DOĞAN** ile **Beyhan AYTEKİN**'e, Kozaklı Hakimi **Deyiş CESUR** ve eşi **Mehmet CESUR**'a kitabın yayın hayatına çıkarılması için bana çalışma ortamı sağlayan, maddi ve manevi desteklerini hiç eksik etmeyen **eşim Serpil ALDEMİR** ve **kızım Selin ALDEMİR**'e, kitabın dizilmesinde emeği geçen **Menderes YAVUZ**'a ve kitabın basım ve yayımını **üstlenen Seçkin Yayınevi** çalışanlarına teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR
Cumhuriyet Savcısı

2. BASKIYA ÖNSÖZ

Kitabın ilk basımından bu tarihe kadar mevzuattaki değişiklikler göz önüne alınarak yargılama giderlerine dahil olan yargılama harçları ile vekalet ücreti miktarları gözden geçirilmiş olup; yeni düzenlemeler ve değişiklikler ilgili yerlerine işlenmiş bulunmaktadır.

Birinci basımda kitapta bulunan ancak uygulama kabiliyetini kaybetmiş hususlar kitabın ilgili yerlerinden çıkarılarak, çalışmamız sadeleştirilmiştir.

Kitabın yeni basımı tüm uygulayıcılara yararlı olması temennisi ile saygılar sunarım.

Kitabın hazırlanmasında maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen eşim Serpil ALDEMİR ile oğlum Ahmet Yiğit ALDEMİR ve kızım N. Selin ALDEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca uzun bir çalışma süreci sonunca kitabın dizgisini gerçekleştiren

İlhan EROĞLU ile basın ve yayımını üstlenen Seçkin Yayınevi sahibi Aytaç SEÇKİN ve Koray SEÇKİN Beye teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR

Cumhuriyet Savcısı

Of- Mayıs 2009

3. BASKIYA ÖNSÖZ

İkinci baskının yapıldığı 2009 yılından bu tarihe kadar üç yıla yakın bir zaman geçmiştir. Aradan geçen bu zaman dilimi içerisinde 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yürürlükten kalkmış, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş, Harçlar Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmıştır.

6100 sayılı Kanunun zaman bakımından uygulanmasına dair hükümler birlikte değerlendirildiğinde; 1 Ekim 2011 den önce açılan ve tamamlanmış olan hukuki işlemler geçerlilikleri koruyacağı ve 6100 sayılı HMK'na göre tekrarlanmayacağı anlaşılmaktadır. Ayrıca 1 Ekim 2011'den sonra açılan davalar HMK'nu hükümlerine çözülecek, 1 Ekimden önce açılan ve devam eden davalarda ise 1 Ekim 2011'den sonra yapılacak yeni işlemlerde yeni Kanun hükümleri uygulanacaktır. Bu nedenle HMK.nun yürürlük tarihinde önce açılan ve yargılaması tamamlanan davalarda yargılama giderleri HMUK.nun hükümlerine göre takdir ve tayin edilecektir. Ancak 1 Ekim 2011 tarihinden önce açılan ve yargılaması devam eden davalar ile bu tarihten sonra açılan davalarda yargılama giderleri ise HMK.nuna göre hükme bağlanacaktır.

HMK.nun 120. maddesinde hükme bağlanan avans giderinin ödenmesi, dava şartlarından¹ olup; davacı davanın açıldığı anda avans giderinin karşılanmaması halinde davanın usulden reddine karar verilecektir. Başka bir ifade ile eski uygulamadan farklı olarak yargılama giderleri arasında bulunan keşif giderleri, bilirkişi ücreti, tanık asgari ücreti ile yol giderleri, tebligat giderleri davanın başında avans olarak ödenmesi zorunludur.

Yeni uygulamada hukuk davaları bakımından avans giderinin hesaplanmasında esas alınacak Gider Avansı Tarifesi, Bilirkişi Ücret Tarifesi ile Tanık Ücreti Tarifesi Adalet Bakanlığınca yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca 1086 sayılı Kanununda açıkça hükme bağlanmayan, ancak Yargıtay İçtihatları ile uygulamada kabul edilen (örneğin asli müdahale- HMK.nun m. 65

¹ **Dava şartları**, mahkemenin davanın esası hakkında yargılama yapabilmesi için gerekli olan unsurlardır. Diğer bir anlatımla, dava şartları dava açılabilmesi için değil, mahkemenin davanın esasına girebilmesi için aranan kamu düzeni ile ilgili zorunlu koşullardır. Mahkeme, hem davanın açıldığı tarihte hem de yargılamanın her aşamasında dava şartlarının bulunup bulunmadığını kendiliğinden araştırıp inceler ve bu konuda tarafların istem ve beyanları ile bağlı değildir. Dava şartlarının davanın açıldığı tarih itibarıyla bulunmaması ya da bu şartlardan birinin yargılama aşamasında ortadan kalktığının öğrenilmesi durumunda, ikamesi mümkün ise Mahkeme tarafından ikmalı gereklidir (1 HD 28.03.2022, 2021/4353-2022/2516).

gibi) hususlar ile uygulamada tartışma yaratan bir takım sorunlar (örneğin görevsizlik ve yetkisizlik kararlarında yargılama giderleri – HMK.nun m. 331, II) açık kanun hükmü halinde getirilerek tartışmalara son verilmiştir.

Bu arada Anayasa Mahkemesi'nin 14.01.2010 tarih ve 2009/27 – 2010/9 sayılı iptal kararı doğrultusunda Harçlar Kanunu'nun 28. maddesinin a bendinde değişiklik yapılmış, özellikle harçtan muaf olan kurum ve kuruluşlar yeniden güncellenmiş, Harçlar Tarifesi ile avukatlık asgari ücret tarifesinde kısmi değişiklikler yapılmıştır.

İşte hukuk davalarında yargılama giderleri bakımından yapılan önemli değişiklikler tek tek ilgili bölümlerde inceleme konusu yapılmıştır.

2009-2011 yıllarında yayımlanan Yargıtay kararları, özenle taranmış ve uygulamada farklılık yaratan içtihatlar ilgili bölüme alınarak içtihatlar güncellenmiştir.

Uygulamacıların karşılaştırma yapmasını teminen; 1 Ekim 2011 tarihinden önce yayımlanan Yargıtay içtihatlarına dayanak teşkil eden ve HUMK.nunda hükme bağlanan madde metinlerine karşılık gelen 6100 sayılı HMK hükümleri aynı içtihat içerisinde (parantiz içerisine alınarak) tek tek işlenmiştir.

Kitabın yeni basımı tüm uygulayıcılara yararlı olması temennisi ile saygılar sunarım.

Kitabın hazırlanmasında maddi ve manevi desteklerini benden esirgemyen eşim Serpil ALDEMİR ile oğlum Ahmet Yiğit ALDEMİR ve kızım N. Selin ALDEMİR'e, içtihatların güncellenmesinde büyük gayretler gösteren Lüleburgaz Cumhuriyet Savcısı Murat KAYANÇİÇEK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca uzun bir çalışma süreci sonunca kitabın dizgisini gerçekleştiren İlhan EROĞLU ile basın ve yayımını üstlenen Seçkin Yayınevi sahibi Aytaç SEÇKİN ve Koray SEÇKİN Beye teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR

Cumhuriyet Başsavcısı
Lüleburgaz- Kasım 2011

4. BASKIYA ÖNSÖZ

Adli yargı teşkilatı içerisinde görev yapan yargı mensuplarının başvuru eseri olması amacıyla hazırlanan eserimizin 4. basımını gerçekleştirmenin mutluluğu içerisindeyim. 2017 yılı için geçerli olan harç, vekalet ücreti, tanık ve bilirkişi ücretlerinin miktarları ile 2011-2016 yıllarında verilen Yargıtay kararları ilgili yerlerine işlemek suretiyle güncellenen eserin tüm uygulayıcılara hayırlı olması temennisi ile uzun bir çalışma süreci sonunda kitabın dizgisini gerçekleştiren Fatih ŞİMŞEK ile basın ve yayımını üstlenen Adalet Yayınevi sahibi Hakan KARAASLAN Beye teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR

Çankırı- Ocak 2017

5. BASKIYA ÖNSÖZ

Adli yargı teşkilatı içerisinde görev yapan yargı mensuplarının başvuru eseri olması amacıyla hazırlanan eserimizin 5. basımını gerçekleştirmenin mutluluğu içerisindeyim.

Bu basıma özgü kaleme almış olduğum önsözünde kitaba yönelik yapılan bir eleştiriyi karşılamak amacıyla **Cumhuriyet savcısı** olarak bu eserin nasıl oluşturulduğunu siz değerli okuyucuların bilgisine sunmayı yararlı görmekteyim.

1994 yılında başladığım Hakimlik Stajının ilk yıllarında hakim olma düşüncesiyle stajımı sürdürdüm. Stajın yararlı geçmesi amacıyla Ankara Adliyesinde görev yapan ve stajyerlerle yakından ilgilenen hakim ve savcılar araştırma başladım ve bu şekilde tesbit etmiş olduğum hakim ve savcılar yanına gidip yanlarında staj yapabiliş yapamayacağımı sormaktaydım.

Hukuk mahkemelerindeki stajımız başladığında Ankara 23. Asliye Hukuk Mahkemesi hakimi olarak görev yapan sayın Faruk BAL'ın stajyerlerle yakından ilgilendiğini ve bizzat çalıştırdığını öğrenince yanına giderek asliye hukuk mahkemeleri stajımı yanında yapmak istediğimi ifade ettim.

Bu şekilde gönüllü olarak gittiğim mahkemede asliye hukuk mahkemesi stajına başladım.

Asliye hukuk mahkemesindeki stajımın ilk gününde mahkeme hakiminin odasına gittiğimde; mahkeme hakimi bana “karara çıkmış dava dosyalarını incelemek suretiyle yargılama giderlerini hesaplamam” konusunda bir görev verdi.

Verilen bu görev gereğince mahkeme hakimine mahcup olmamak için o günden itibaren yargılama giderlerinin ne olduğu, harç ve vekalet ücretinin ne şekilde hesaplandığı konusunda bir araştırma içerisine girdim ve daha sonra davanın kabulü, reddi, davanın kısmen kabul ve reddi ile sonuçlanan 40 adet değişik dava dosyasında hüküm altına alınacak yargılama giderlerini (mahkeme yazı işleri müdürü ve personelinin yardımı ile) tek tek hesaplamaya başladım.

Zorda olsa bana verilen 40 adet dosyanın yargılama giderlerini hesapladıktan ve her dosya için ayrı ayrı notladıktan sonra mahkeme hakimine teslim ettim ve bu şekilde yargılama giderlerini hesaplama serüvenim başlamış oldu.

Bu şekilde yargılama giderlerini hesaplama görevimi gönüllü olarak stajım tamamlanuncaya kadar sürdürdüm.

Bu arada yargılama giderleri ile ilgili olarak tesbit etmiş olduğum önemli hususları, ileride hakimlik mesleğinde yararlanmak düşüncesi ile staj defterime kayıt etmekteydim.

1996 yılında kura çekip Hizan Cumhuriyet savcısı olarak atanmama rağmen, ileride hakimliğe geçme düşüncesi ile staj defterimde bulunan yargılama giderlerini bir araya getirmeye karar verdim. Amatör bir ruhla yapmış olduğum çalışmalar sonucu bu eserin ilk nüvesi ortaya çıkmış oldu.

Cumhuriyet savcılığı mesleğine başladıktan sonra, hakimlik mesleğine bir gün geçerim düşüncesiyle “hukuk davalarında yargılama giderleri” konusu ile irtibatımı hiç koparmadım.

Çeşitli nedenlerle hakimlik mesleğine geçip, hakimlik yapmamakla birlikte hukuk davalarında yargılama giderlerinin, başta mesleğe yeni başlayan meslektaşlarım olmak üzere uygulayıcılar için ne kadar hayati öneme sahip olduğunun farkına varmış bir kişi olarak, mevzuat değişikliklerini ve uygulamayı yakından takip etmek suretiyle eseri güncellemeye çalıştım.

Eserin bu günlere gelmesinde, siz değerli okuyucuların da katkılarının bulunduğunu, bu meyanda özellikle Tarsus 1. Asliye Hukuk Hakimi sayın Ragıp ŞAHİN'nin katkı ve bilgi paylaşımı ile 5. baskı güncellemesinin yapıldığını önemle belirtmek isterim.

2019 yılı için geçerli olan harç, vekalet ücreti, tanık ve bilirkişi ücretlerinin miktarları ile 2016-2018 yıllarında verilen Yargıtay kararları ilgili yerlerine işlemek suretiyle güncelenen eserin tüm uygulayıcılara hayırlı olması temennisi ile katkısı ve yardımını şahsımdan esirgemeyen Tarsus Hakimi Ragıp ŞAHİN olmak üzere tüm okuyucular ile kitabın dizgi, sayfa ve kapak tasarımlarında emeği geçen Bilgin TEREN, Yasin ÖZBUDAK ve Nimet YILDIZ ile basın ve yayımını üstlenen Adalet Yayınevi sahibi Hakan KARAASLAN Beye canı gönülden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR

Ankara- Ocak 2019

6. BASKIYA ÖNSÖZ

Adli yargı teşkilatı içerisinde görev yapan yargı mensuplarının başvuru eseri olması amacıyla hazırlanan eserimizin 6. basımını gerçekleştirmenin mutluluğu içindeyim.

Bir önceki basımdan bu tarihe kadar geçen 4 yıllık süre içerisinde yayımlanan güncel Yargıtay kararları ile 2023 yılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi (R.G. 30.09.2022- 31696), 2023 yılı Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi (R.G.14.12.2022- 32043), 2023 yılı Tanıklık Ücret Tarifesi (R.G. 15.12.2022- 32044), 2023 yılı Yargı Harçları Tarifesi (R.G. 30.12.2022- 32059) ve 2023 yılı Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi (R.G. 03.09.2022 – 31942) hükümleri gözetilmek suretiyle güncellenen eserin tüm uygulayıcılara hayırlı olması temennisi ile katkısı ve yardımını şahsımdan esirgemeyen öncelikle Hakim Ragıp ŞAHİN olmak üzere tüm okuyucular ile kitabın dizgi, sayfa ve kapak tasarımlarında emeği geçen Bilgin TEREN, Yasin ÖZBUDAK ve Nilüfer AYDIN ile basın ve yayımını üstlenen Adalet Yayınevi sahibi Hakan KARAASLAN Beye canı gönülden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR

Ankara- Haziran 2023

7. BASKIYA ÖNSÖZ

Adli yargı teşkilatı içerisinde görev yapan yargı mensuplarının başvuru eseri olması amacıyla hazırlanan eserimizin 7. basımını gerçekleştirmenin mutluluğu içindeyim.

Bir önceki basımdan bu tarihe kadar geçen 2 yıllık süre içerisinde yayımlanan güncel Yargıtay kararları ile **2026 yılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi** (R.G. 28.10.2025- 33061), **2026 yılı Bilirkişilik Asgari Ücret Tarifesi** (R.G. 26.12.2025- 33119), **2026 yılı Tanıklık Ücret Tarifesi** (R.G. 28.10.2025- 33061), **2026 yılı Yargı Harçları Tarifesi** (R.G. 31.12.2025- 33124-5. Mükerrer) ve **2026 yılı Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi** (R.G. 04.11.2025 – 33067) hükümleri gözetilmek suretiyle güncellenen eserin tüm uygulayıcılara hayırlı olması temennisi ile katkısı ve yardımını şahsımdan esirgemeyen öncelikle Hakim Ragıp ŞAHİN olmak üzere tüm okuyucular ile kitabın dizgi, sayfa ve kapak tasarımlarında emeği geçen Bilgin TEREN, Yasin ÖZBUDAK ve Hülya ÇAM ile basın ve yayımını üstlenen Adalet Yayınevi sahibi Hakan KARAASLAN Beye canı gönülden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hüsnü ALDEMİR

Ankara- Şubat 2026

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
2. BASKIYA ÖNSÖZ	7
3. BASKIYA ÖNSÖZ	9
4. BASKIYA ÖNSÖZ	11
5. BASKIYA ÖNSÖZ	13
6. BASKIYA ÖNSÖZ	15
7. BASKIYA ÖNSÖZ	17
İÇİNDEKİLER	19
§ 1. GENEL OLARAK	35
§ 2. YARGILAMA GİDERLERİNİN TANIMI	39
§ 3. YARGILAMA GİDERLERİNİN ÖDENMESİNDE USUL	39
I. GİDER AVANSI İLE YARGILAMA GİDERLERİNİN PEŞİN ÖDENMESİ KURALI.....	39
II. YARGILAMA GİDERLERİNİN TARAFLARCA ÖDENMESİ	66
III. YARGILAMA GİDERLERİNİN ÖDENMESİ AMACI İLE SÜRE VERİLMESİ	69
IV. YARGILAMA GİDERLERİNİN DEVLET HAZİNESİNDEN ÖDENMESİ.....	93
§ 4. YARGILAMA GİDERLERİNDEN SORUMLULUK	102
I. YARGILAMA GİDERLERİNİN DAVADA HAKSIZ ÇIKAN TARAFAYA YÜKLETİLMESİ KURALI	115
II. YARGILAMA GİDERLERİNİN DAVADA HAKSIZ ÇIKAN TARAFAYA YÜKLETİLMESİ KURALININ İSTİSNALARI.....	155
A. Davada Haklı Çıkan Tarafın Yargılama Giderlerinden Sorumlu Tutulması Gereken Haller	155
B. Davada Haksız Çıkan Tarafın Yargılama Giderlerinden Sorumlu Tutulmaması	171
1. Davanın İlk Duruşmada Kabul Edilmiş Olması Şartı	199
2. Davanın Açılmasına Sebep Olmama Şartı	204
3. Her İki Şartın Gerçekleşmesi Halinde Yargılama Giderlerinden Davalının Sorumlu Olmaması	208
4. HMK'un 312/2. Maddesinin Uygulanmayacağı Haller	213
§ 5. YARGILAMA GİDERLERİNDEN TARAFLARIN SORUMLU OLMASI KURALI	215
§ 6. YARGILAMA GİDERLERİNE RE'SEN HÜKMEDİLMESİ	223
§ 7. YARGILAMA GİDERLERİNİN AYRI BİR DAVA KONUSU OLMAMASI KURALI.....	224
§ 8. YARGILAMA GİDERLERİNİN HÜKÜMDE AÇIKÇA GÖSTERİLMESİ	227

§ 9. YARGILAMA GİDERLERİNE AİT HÜKMÜN DEĞİŞTİRİLEMEMESİ VEYA GENİŞLETİLEMEMESİ.....	236
§ 10. YARGILAMA GİDERLERİNE İLİŞKİN HÜKMÜN İNFAZI	243
§ 11. DAVANIN KONUSUZ KALMASI HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	255
§ 12. DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASINA KARAR VERİLECEK HALLERDE YARGILAMA GİDERLERİ.....	285
I. GÖREVSİZLİK VEYA YETKİSİZLİK KARARLARINDA YARGILAMA GİDERLERİ	285
II. DAVA DİLEKÇESİNDEKİ KANUNİ NOKSANLIKLAR NEDENİ İLE DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASI HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	293
III. SÜRESİ İÇERİSİNDE YENİLENMEYEN DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASI HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	295
IV. HMK'UN 77. MADDESİNE GÖRE DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASI GEREKEN HALDE YARGILAMA GİDERLERİ	296
§ 13. DAVANIN GERİ ALINMASI HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	297
§ 14. TARAFTA İRADİ DEĞİŞİKLİK HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	300
§ 15. GÖNDERME KARARLARINDA YARGILAMA GİDERLERİ	300
§ 16. DAVA ŞARTLARININ BULUNMAMASI NEDENİYLE DAVANIN REDDİ HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ.....	303
§ 17. DAVA ARKADAŞLIĞINDA YARGILAMA GİDERLERİ	308
I. MECBURİ DAVA ARKADAŞLIĞINDA YARGILAMA GİDERLERİ.....	308
A. Mecburi Dava Arkadaşlarının Davada Haksız Çıkması Halinde	309
B. Mecburi Dava Arkadaşlarının Davada Haklı Çıkması.....	313
II. İHTİYARİ DAVA ARKADAŞLIĞINDA YARGILAMA GİDERLERİ	314
A. İhtiyari Dava Arkadaşlarının Davada Haksız Çıkması.....	314
B. İhtiyari Dava Arkadaşlarının Davada Haklı Çıkması	317
C. İhtiyari Dava Arkadaşlarının Davada Kısmen Haklı Çıkması	317
§ 18. DELİL TESPİTİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	318
§ 19. İHTİYATİ TEDBİRDE YARGILAMA GİDERLERİ	325
I. DAVA AÇILMADAN ÖNCE TALEP EDİLEN İHTİYATİ TEDBİRLERDE YARGILAMA GİDERLERİ.....	326
II. DAVA AÇILDIKTAN SONRA TALEP EDİLEN İHTİYATİ TEDBİRLERDE YARGILAMA GİDERLERİ.....	329
§ 20. DAVAYA (FER'İ) MÜDAHALEDE YARGILAMA GİDERLERİ	330
§ 21. DAVANIN ISLAHINDA YARGILAMA GİDERLERİ	333
§ 22. DAVALARIN AYRILMASINDA VE BİRLEŞTİRİLMESİNDE YARGILAMA GİDERLERİ.....	337
I. DAVALARIN AYRILMASINDA YARGILAMA GİDERLERİ	337
II. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	338

§ 23. DAVA KONUSUNUN DEVRİNDE (MÜDDEABİHİN TEMLİKİNDE) YARGILAMA GİDERLERİ	346
I. DAVALININ MÜDDEABİHİ DEVRETMESİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	346
II. DAVACININ MÜDDEABİHİ DEVRETMESİ HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	347
§ 24. DAVAYA SON VEREN USUL İŞLEMLERİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	348
I. DAVANIN KABULÜNDE YARGILAMA GİDERLERİ	348
II. DAVADAN FERAGAT'TA YARGILAMA GİDERLERİ	350
III. SULH HALİNDE YARGILAMA GİDERLERİ	354
§ 25. KARŞILIK DAVADA YARGILAMA GİDERLERİ	355
§ 26. ADLİ YARDIMDA YARGILAMA GİDERLERİ	358
I. KAVRAM VE UYGULAMA KOŞULLARI	358
II. YOKSULLUK (FAKİRLİK) KOŞULU	365
III. TALEPLERİNİN AÇIKÇA DAYANAKTAN YOKSUN OLMAMASI KOŞULU	368
IV. ADLİ YARDIM USULÜ	370
V. ADLİ YARDIMIN KAPSAMI (HMK. M. 335)	384
§ 27. İSTİNAF VE TEMYİZ GİDERLERİ	389
I. İSTİNAF GİDERLERİ	389
II. TEMYİZ GİDERLERİ	389
§ 28. KADASTRO DAVALARINDA YARGILAMA GİDERLERİ	403
§ 29. DAVA ÇEŞİTLERİNE GÖRE YARGILAMA GİDERLERİ	419
§ 30. TAHKİM YARGILANMASINDA YARGILAMA GİDERLERİ	429
§ 31. YARGILAMA GİDERLERİNİN KAPSAMI	431
I. GENEL OLARAK	431
II. YARGILAMA HARÇLARI	435
A. Genel Olarak	435
B. Kanunsuz Harç Alınamaması	436
C. Harçlar Kanununun Yürürlük Sorunu	438
D. Harçlarla İlgili Temel İlkeler	441
1. Harca Tabi Olmayan Davalarda Davanın Açılma Tarihi	447
2. Harca Tabi Davalarda Davanın Açılma Tarihi	449
E. Yargılama Harçlarının Kapsamı	461
1. Başvuru Harcı	461
a. Mahiyeti	461
b. Ödeme Usulü	463
c. Miktarı	463
d. Ödeyecek Olan Taraf (Mükellef)	464

e. Ödeme Yeri.....	464
f. Ödeme Zamanı.....	464
g. Başvurma Harcının Ödenmemesi veya Eksik Ödenmesi	464
h. Başvurma Harcının İadesi Gereken Haller	465
i. Başvurma Harcının Alınmaması Gereken Haller.....	465
j. Çekişmesiz Yargıda Başvurma Harcı	466
2. Celse Harcı	471
a. Mahiyeti	471
b. Miktarı.....	473
c. Ödeyecek Olan Taraf (Mükellef)	473
d. Ödeme Yeri ve Usulü.....	474
e. Ödeme Zamanı ve Ödenmemesinin Yaptırımı	474
3. Karar ve İlam Harcı	475
a. Mahiyeti	475
b. Çeşitleri	476
aa. Nisbi Karar ve İlam Harcı.....	476
bb. Maktu Karar ve İlam Harcı	480
c. Miktarı.....	484
aa. Nispi Karar ve İlam Harcında.....	484
bb. Maktu Karar ve İlam Harcında.....	485
d. Ödeyecek Olan Taraf (Mükellefiyet)	486
e. Ödeme Yeri.....	486
f. Ödeme Usulü.....	486
g. Ödeme Zamanı	487
h. Karar ve İlam Harcının Ödenmemesi ve Yaptırımı.....	489
i. Karar ve İlam Harcının Eksik Alınması ve Tamamlattırılması.....	501
j. Fazla Alınan Karar ve İlam Harcının İadesi.....	531
F. Harçtan İstisna ve Muafiyet	532
1. Genel Olarak.....	532
2. İşçi ve Çıraklar	544
a. Erler, Onbaşılar ve Çavuşlar	544
b. İşçi ve Çıraklar	544
c. Genel Bütçeye Dahil İdareler.....	546
3. Özel Kanunlarla Harçtan Muafiyet Tanınan Tüzelkişiler	567
a. Sosyal Güvenlik Kurumu.....	567
b. Türkiye Zirai Donatım Kurumu Genel Müdürlüğü	569

c. Türk Uçak Sanayi Anonim Ortaklığı	569
d. 1606 Sayılı Kanunda Belirtilen Dernek ve Kuruluşlar	570
e. Tasarruf Mevduat Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar	572
4. Harçtan İstisna Olan Dava ve İşler	577
5. Diplomat Muaflığı	583
G. Yargılama Harcından Sorumluluk	584
1. Davanın Tamamen Kabulü Halinde Harç	585
2. Davanın Kısmen Red ve Kısmen Kabulü Halinde Harç	587
3. Davanın Reddi Halinde Harç	590
H. Bazı Usul Konularında Harç Sorunu	592
1. Görevsizlik Kararında Harç	592
2. Yetkisizlik Kararında Harç	595
3. Asli Müdahalede Harç	595
4. Fer'i Müdahalede Harç	598
5. Davaların Birleştirilmesinde Harç	599
6. Davanın Ayrılmasında Harç	604
7. İşlemden Kaldırılan Davanın Yenilenmesinde Harç	605
8. Davayı Sonlandıran Usuli İşlemlerde Harç	609
a. Davanın Kabulünde Harç	609
b. Davadan Feragat Halinde Harç	613
c. Davadan Sulh Olma Halinde Harç	615
9. Dava Konusunun (Müddeabihin) Devrinde (Temlikinde) Harç	616
10. Davanın Islahında Harç	618
11. İhtiyari Dava Arkadaşlığında Harç	628
12. Karşılık Davada Harç	629
13. Davanın Konusuz Kalmasında Harç	635
14. Adli Yardımda Harç	636
15. Kanun Yollarında Harç	642
a. İstinaf'da Harç	642
b. Temyiz'de Harç	645
c. Karar Düzeltmede Harç	679
d. Yargılamanın İadesinde Harç	683
16. Delil Tespitinde Harç	685
17. İhtiyati Tedbir İsteklerinde Harç	686
İ. Dava Çeşitlerine Göre Harç	686

1. Adi Ortaklık Sözleşmesinin İptali Davasında Harç.....	687
2. Aile Konutu Şerhi Konulması (aile konutunun özgülenmesi) ve İpoteğin Kaldırılması Davalarında Harç.....	687
3. Aktin Feshi Davasında Harç	690
4. Alacak Davasında Harç.....	690
5. Anonim Ortaklık Pay Senedinin İptal ve İhdası Davasında Harç	693
6. Arsa Payının Düzeltilmesi Davasında Harç.....	693
7. Aynı İkametgah İttihazı Hakkında Açılan Davada Harç	693
8. Ayrılık Davasında Harç	694
9. Babalık Davasında Harç	694
10. Boşanma Davasında Harç	694
11. Cebri Tescil Davasında (Ferağa İcbar Davasında) Harç	702
12. Çalınan Tahvillerin İadesi Davasında Harç	703
13. Çek İstirdadı Davasında Harç	703
14. Çocukla Şahsi İlişkinin Yeniden Düzenlenmesi Davasında Harç.....	704
15. Dernek Feshi Davasında Harç	704
16. Dernek Üyeliğinden İhraç Kararının İptali Davasında Harç.....	704
17. Ecirimisil Davalarında Harç	704
18. Eser Sözleşmesinden Kaynaklanan Hakediş (İş) Bedeli Alacağı, Ortaya Çıkan Gizli Ayıpların Giderilme Bedelinin Tahsili, Geçikme Cezasının veya İrat Kayıt Edilen Teminat Mektubunun İadesi veya Bedelinin Tahsili Davalarında Harç.....	706
19. Evlenmeye İzin Davalarında Harç	710
20. Evlat Edinmeye İzin Davasında Harç	710
21. Evliliğin Butlanı Davasında Harç.....	710
22. Gaiplik İsteminde Harç	710
23. Genel Kurul Toplantıya Çağrı İçin İzin Taleplerinde Harç.....	710
24. Haksız Rekabetin Önlenmesi Davasında Harç.....	710
25. Hizmet Tesbit Davalarında Harç	711
26. İflas Davasında Harç	711
27. İhalenin Feshi Davasında Harç.....	711
28. İhtiyati Haciz Kararına İtiraz Halinde Harç	711
29. İpoteğin Fekki (Kaldırılması) Davasında Harç.....	711
30. İrtifak Hakkı Tesisi Davasında Harç	713
31. İsteğe Bağlı Sigortalılık Kararının İptali Davasında Harç.....	714
32. İstihkak Davalarında Harç	715

33. İstirdat Davasında Harç.....	717
34. İş Güçlüğü Tazminatı Davasında Vekalet Ücreti	717
35. İşe İade Davalarında Harç	717
36. İtirazın İptali Davasında Harç	717
37. İtirazın Kaldırılmasında Harç	720
38. Kadastro Davalarında Harç	720
39. Kamulaştırma Davalarında Harç	728
40. Kamulaştırmaz Elatma ve Tazminat Davalarında Harç	729
41. Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesinin Feshi ve Tapudaki Şerhin Terkini Davalarında Harç	730
42. Kat Mülkiyeti Kanununun Uygulamasından Doğan Davalarda Harç	730
43. Kayıp Hisse Senetlerinin İptali Davasında Harç.....	730
44. Kayıt – Kabul Davasında Harç	730
45. Kaza-i Rüşt Davalarında Harç	731
46. Kıymetli Evrakın İptali (Zayi Nedeniyle) Davasında Harç	731
47. Kira Tespit Davasında Harç	732
48. Kooperatif Ortaklığından Çıkarılma Kararının İptali Davasında Harç	734
49. Kooperatif Ortaklık Payının Devrine Dair Davalarda Harç	734
50. Maddi ve Manevi Tazminat Davalarında Harç.....	734
51. Menfi Tespit Davasında Harç	740
52. Mer’aya Haksız Olarak El Atılması Nedeniyle Eski Hale Getirme Masraflarının Ödetilmesine Dair Davalarda Harç	748
53. Miras Taksim Sözleşmesi Gereği Tapu İptali ve Tescil Davasında Harç	749
54. Miras Taksim Sözleşmesinden Doğan Alacak Davasında Harç.....	749
55. Miras Taksim Sözleşmesinin İptali Davasında Harç	749
56. Mirasçılık Belgesi (Veraset İlamı) Verilmesi Talebinde Harç	749
57. Mirasın Hükmen Reddi Davasında Harç	750
58. Mirasın Reddi Sebebiyle Alacak Davalarında Harç	750
59. Mirasta İstihkak Davalarında Harç.....	750
60. Mirasta İade Davasında Harç	751
61. Mirastan İskatın İptali Davasında Harç	751
62. Muhtesatın Tesbiti Davasında Harç	751
63. Muris Muvazaası Hukuksal Nedenine Dayalı Davalarda Harç.....	753
64. Muarazanın Men’i Davasında Harç.....	755

65. Müdahalenin (El Atmanın) Önlenmesi (Men'i) ve Kal (Yıkım) Davasında Harç	756
66. Nafaka Davalarında Harç	770
67. Nafaka Artırım veya Eksilttim Davasında Harç	773
68. Nişan Hediyelerinin İadesi Davasında Harç	775
69. Nüfus Davalarında Harç	775
70. Ortak Yerlere Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Davalarında Harç	776
71. Ortaklığın Giderilmesi (İzaleyi Şüyu) Davalarında Harç	776
72. Ölçümleme Yoluyla Tahakkuk Ettirilen Prim Borcunun İptali Davasında Harç	779
73. Prim Alacağı Davasında Harç	780
74. Projeye Aykırı Şekilde Yapılan Tesislerin Yıkılması Davasında Harç	780
75. Rücuan Alacak Davasında Harç	781
76. Rücuan Tazminat Davalarında Harç	781
77. Satışa İzin Taleplerinde Harç	781
78. Senet İptali Davasında Harç	781
79. Sebepsiz Zenginleşme Davasında Harç	783
80. Sıra Cetveline İtiraz Davasında Harç	784
81. Suyu Vaki Elatmanın Önlenmesi Davalarında Harç	785
82. Şirketin Fesih ve Tasfiye Davasında Harç	786
83. Şuf'a Davalarında Harç	787
84. Tahliye Davalarında Harç	789
85. Tapu İptal ve/veya Tescil Davalarında Harç	795
86. Tapu Kaydının Düzeltilmesi Davasında Harç	802
87. Tasarrufun İptali Davasında Harç	804
88. Tasarruf Yetkisinin Sınırlandırılması Davasında Harç	806
89. Tasfiye Memuru Tayini Taleplerinde Harç	806
90. Temlikten Tescil Davalarında Harç	806
91. Teminat Mektubunun İadesi (ve Tespit) Davasında Harç	807
92. Tenkis Davalarında Harç	808
93. Terekenin Borca Batıklık Davasında Harç	810
94. Tevdi Yerinin Belirlenmesi Davasında Harç	810
95. Ticaret Sicil Memurluğunun Kararının İptali Davasında Harç	810
96. Toplu İş Sözleşmesi Yapma Yetkisinin Tespiti Kararının İptali Davasında Harç	810

97. Toplu İş Sözleşmesinin Yorumu Davasında Harç	811
98. Uyarılama Davalarında Harç	811
99. Ücret Alacağı ve Kıdem Tazminatı Davalarında Harç	811
100. Vakfın Tescili Taleplerinde Harç	812
101. Vakıf Senedi Değişikliğinin Tescili Taleplerinde Harç	812
102. Vakıf Şerhinin Terkini Davasında Harç	812
103. Vasiyet Edilen Malların Teslimi Davasında Harç	812
104. Vasiyetnamenin İptali Davasında Harç	814
105. Vasiyetnamenin Tenfizi (Yerine Getirilmesi) Davalarında Harç:	814
106. Velayetin Düzenlenmesi Davasında Harç	816
107. Velayetin Kaldırılması Davasında Harç	816
108. Yabancı Mahkeme İlamlarının Tenfizi Davasında Harç	817
109. Yaşlılık Aylığının İptali İşleminin Ortadan Kaldırılması Davasında Harç	818
110. Zayi Belgesi Verilmesi Taleplerinde Harç	819
111. Zilyetlik Davalarında Harç	819
112. Zilyetliğe Dayalı Tescil Davalarında Harç	819
113. Ziyet (Çeyiz) Eşyalarına İlişkin Davalarda Harç	820
III. VEKALET ÜCRETİ	823
A. Genel Olarak	823
B. Yargılama Gideri Olan Vekalet Ücretinin Özellikleri	834
(I) Yargılama Giderlerine Dahil Olması	834
(II) Re'sen Hükmolunması	840
(III) Ayrı Bir Dava Açılmaması	842
(IV) Avukatın Duruşmalara Katılmasının Şart Olmaması	844
(V) Ücretin Tamamına Hak Kazanma	846
(VI) Ücretin Davanın Taraflarına Ait Olması	848
(VII) Kesin Hüküm Elde Edilinceye Kadar Olan Dava, İş ve İşlemlerin Karşılığı Olması	852
(VIII) Vekalet Ücreti Usuli Kazanılmış Hak Oluşturmaması Kuralı	853
(IX) Aleyhe Bozma Yapılmaması	856
(X) Tavzih Yolu ile Hükme Vekalet Ücreti Eklenememesi ve Miktarının Değiştirilememesi	856
(XI) Vekalet Ücretinden Kural Olarak Vazgeçilememesi	862
(XII) Vekalet Ücretinin Kusur Esasına Göre Takdir Edilememesi	863
(XIII) Bir Vekalet Ücretinden Fazlasının Yükletilmemesi	864

(XIV) Vekalet Ücretinin Eksik veya Fazla Hesaplanamaması.....	868
(XV) Vekalet Ücretinden İndirim Yapılamaması Kuralı	869
(XVI) Davaya Sonradan Dahil Edilen Taraf Lehine Vekalet Ücreti Takdir Edilmemesi ve Sorumlu Tutulamaması.....	869
(XVII) Vekalet Ücretinin Belli Bir Miktardan Az ve Üç Katından Fazla Olamaması	870
(XVIII) Müteselsilen Sorumlu Olanlar Aleyhine Açılan Davaların Takibinde Vekalet Ücreti.....	871
(XIX) Avukatlık Ücretinin Asgari Ücret Tarifesine Göre Hesaplanması	871
(XX) Vekalet Ücretinin Re'sen Takas Edilmemesi	875
(XXI) Vekalet Ücretinin Davada Haksız Çıkan Tarafa Yükletilmesi	877
(XXII) Kanuni Hasım Olan Taraf Lehine Vekalet Ücreti Takdir Edilmesi	878
(XXIII) Vekalet Ücretinin Tahsil Şekli	878
(XXIV) Vekalet Ücretine KDV'nin Dahil Olması.....	882
(XXV) Vekalet Ücretinin TL Olarak Hüküm Altına Alınması Zorunluluğu.....	883
(XXVI) Vekalet Ücretinin Haczedilememesi Kuralı.....	883
(XXVII) Vekalet Ücretinin Takdir Edilmemesi Gereken Haller	884
(XXVIII) Vekalet Ücretinin Kesinlik Sınırının Tespitinde Dikkate Alınmaması	897
(XXIX) Avukatlık Asgari Ücret Tarifeleri	898
1. Genel Olarak.....	898
2. Tarifelerin Hazırlanması	898
3. Tarifelerin Yürürlük Zamanı.....	899
4. Tarifelerin Avukat ve Dava Vekilleri Hakkında Uygulanması	902
5. Tarifelerce Vekalet Ücretinin Hesaplanması	903
aa. Maktu Vekalet Ücreti.....	904
bb. Nispi Vekalet Ücreti	909
(XXX) Davasının Esası Hakkında Verilen Kararlarda Vekalet Ücreti	920
1. Davanın Tamamen Kazanılması Halinde Vekalet Ücreti.....	920
aa. Nisbi Vekalet Ücretine Tabi Davalarda	922
bb. Maktu Vekalet Ücretine Tabi Davalarda	922
2. Davanın Tamamen Reddedilmesi Halinde Vekalet Ücreti.....	923
aa. Nisbi Vekalet Ücretine Tabi Davalarda	926
bb. Maktu Vekalet Ücretine Tabi Davalarda	927
3. Davanın Kısmen Red ve Kısmen Kabulü Halinde Vekalet Ücreti.....	927

(XXXI) Özellik Arzeden Bazı Durumlarda Vekalet Ücreti.....	938
1. Görevsizlik veya Yetkisizlik Kararlarında Vekalet Ücreti	938
2. Davanın Konusuz Kalması Halinde Vekalet Ücreti.....	943
3. Davanın Atiye Bırakılması Halinde Vekalet Ücreti	954
4. Davanın Yenilenmemesi Sebebi ile Davanın Açılmamış Sayılması Kararında Vekalet Ücreti	955
5. Avukatın İstifası veya Azlinda Vekalet Ücreti	960
6. Dava Şartlarının Bulunmaması Sebebi ile Davanın Usulden Reddi Halinde Vekalet Ücreti	963
7. Davaların Birleştirilmesinde Vekalet Ücreti.....	965
8. Davaların Ayrılmasında Vekalet Ücreti.....	970
9. Davayı Sonlandıran Usul İşlemlerinde Vekalet Ücreti	971
aa. Davayı Kabulde Vekalet Ücreti.....	971
bb. Davadan Feragat'ta Vekalet Ücreti	974
cc. Sulh Halinde Vekalet Ücreti	982
10. Davanın Husumet Nedeniyle Reddi Halinde Vekalet Ücreti.....	985
11. Dava Arkadaşlığında Vekalet Ücreti	988
aa. Mecburi Dava Arkadaşlığında Vekalet Ücreti.....	988
bb. İhtiyari Dava Arkadaşlığında Vekalet Ücreti.....	990
12. Davaya Müdahalede Vekalet Ücreti.....	997
aa. Fer'i Müdahalede Vekalet Ücreti	997
bb. Asli Müdahalede Vekalet Ücreti	999
13. Karşılık Davada Vekalet Ücreti.....	1001
14. Derdestlikte Vekalet Ücreti	1007
15. Davanın İslahında Vekalet Ücreti	1008
16. Vekaletnamesinin İbraz Edilmemesi Halinde Davanın Açılmamış Sayılması Halinde Vekalet Ücreti	1011
17. Delil Tespitinde Vekalet Ücreti	1012
18. İhtiyati Tedbirde Vekalet Ücreti	1014
19. Tespit Davalarında Vekalet Ücreti	1014
20. Temyizde ve İstinaf Yolunda Vekalet Ücreti	1015
21. Yargılamanın İadesinde Vekalet Ücreti.....	1020
22. Adli Yardımda Vekalet Ücreti	1021
23. Objektif Dava Birleştirmesinde Vekalet Ücreti.....	1022
24. Davanın Naklinde Vekalet Ücreti.....	1022
25. Seri Davalarda Vekalet Ücreti.....	1022

26. Kötü niyetli veya haksız dava açılmasında ücret	1024
(XXXII) Dava Çeşitlerine Göre Vekalet Ücreti	1024
1. Adi Ortaklık Sözleşmesinin İptali Davasında Vekalet Ücreti	1024
2. Aile Konutu Şerhi Konulması (Aile Konutunun Özgülenmesi) Davalarında Vekalet Ücreti.....	1024
3. Aktin Feshi Davasında Vekalet Ücreti.....	1026
4. Alacak Davasında Vekalet Ücreti.....	1026
5. Anonim Ortaklık Pay Senedinin İptali ve İhdası Davasında Vekalet Ücreti.....	1029
6. Arsa Payının Düzeltilmesi Davasında Vekalet Ücreti	1029
7. Ayrı İkametgah İttihazı Hakkında Açılan Davada Vekalet Ücreti.....	1030
8. Ayrılık Davasında Vekalet Ücreti	1030
9. Babalık Davasında Vekalet Ücreti.....	1030
10. Boşanma Davasında Vekalet Ücreti	1031
11. Cebri Tescil Davasında (Ferağa İcbar Davasında) Vekalet Ücreti.....	1039
12. Çalınan Tahvillerin İadesi Davasında Vekalet Ücreti	1041
13. Çek İstirdadı Davasında Vekalet Ücreti	1041
14. Çocuklar Şahsi İlişkinin Yeniden Düzenlenmesi Davasında Vekalet Ücreti.....	1041
15. Dernek Feshi Davasında Vekalet Ücreti	1041
16. Dernek Üyelüğinden İhraç Kararının İptali Davasında Vekalet Ücreti.....	1041
17. Ecrimisil Davalarında Vekalet Ücreti	1042
18. Eser Sözleşmesinden Kaynaklanan Hakediş Bedeli Alacağı Davalarında Vekalet Ücreti.....	1044
19. Evlenmeye İzin Davalarında Vekalet Ücreti.....	1045
20. Evlat Edinmeye İzin Davasında Vekalet Ücreti	1045
21. Evliliğin Butlanı Davasında Vekalet Ücreti	1045
22. Gaiplik İsteminde Vekalet Ücreti.....	1045
23. Genel Kurulu Toplantıya Çağrı İçin İzin Talebinde Vekalet Ücreti.....	1045
24. Haksız Rekabetin Önlenmesi Davasında Vekalet Ücreti	1045
25. Hizmet Tespit Davalarında Vekalet Ücreti.....	1046
26. İflas Davasında Vekalet Ücreti.....	1047
27. İhalenin Feshi Davasında Vekalet Ücreti	1047

28. İhbar Kıdem ve Kötüniyet Tazminat Davasında Vekalet Ücreti.....	1047
29. İhtiyati Haciz Kararına İtiraz Halinde Vekalet Ücreti.....	1048
30. İpoteğin Fekki Davasında Vekalet Ücreti	1048
31. İptal Davasında Vekalet Ücreti	1050
32. İrtifak Hakkı Tesisi Davasında Vekalet Ücreti	1050
33. İsteği Bağlı Sigortalılık Kararının İptali Davasında Vekalet Ücreti.....	1050
34. İstihkak Davalarında Vekalet Ücreti	1051
35. İstirdat Davasında Vekalet Ücreti.....	1053
36. İş Güçlüğü Tazminatı Davasında Vekalet Ücreti	1054
37. İtirazın İptali Davasında Vekalet Ücreti	1054
38. İtirazın Kaldırılmasında Vekalet Ücreti	1059
39. Kadastro Davalarında Vekalet Ücreti	1059
40. Kamulaştırma ile İlgili Olarak Açılan Davalarda Vekalet Ücreti.....	1062
41. Kamulaştırmazsız Elatma Davalarında Vekalet Ücreti	1070
42. Kat Karşılığı İnşaat Sözleşmesinin Feshi ve Tapudaki Şerhin Terkini Davalarında Vekalet Ücreti.....	1073
43. Kat Mülkiyeti Kanununun Uygulamasından Doğan Davalarda Vekalet Ücreti.....	1074
44. Kayıp Hisse Senetlerinin İptali Davasında Vekalet Ücreti	1074
45. Kayıt – Kabul Davalarında Vekalet Ücreti	1074
46. Kıymetli Evrakın İptali Davasında Vekalet Ücreti.....	1075
47. Kira Tespit Davalarında Vekalet Ücreti.....	1075
48. Kooperatif Ortaklığından Çıkarılma Kararının İptali Davasında Vekalet Ücreti	1078
49. Maddi ve Manevi Tazminat Davalarında Vekalet Ücreti	1079
aa. Maddi Tazminat Davalarında Vekalet Ücreti	1081
bb. Manevi Tazminat Davasında Vekalet Ücreti	1086
50. Menfi Tespit Davasında Vekalet Ücreti	1093
51. Mer’aya Haksız Olarak El Atılması Nedeniyle Eski Hale Getirme Masraflarının Ödetilmesine Dair Davalarda Vekalet Ücreti.....	1096
52. Miras Taksim Sözleşmesi Gereği Tapu İptal ve Tescil Davasında Vekalet Ücreti	1096
53. Miras Taksim Sözleşmesinden Doğan Alacak Davasında Vekalet Ücreti.....	1097

54. Miras Taksim Sözleşmesinin İptali Davasında Vekalet Ücreti.....	1097
55. Mirasçılık Belgesi (Veraset İlamı) Verilmesi Taleplerinde Vekalet Ücreti.....	1097
56. Mirasın Hükmen Reddi Davasında Vekalet Ücreti.....	1098
57. Mirasın Reddi Nedeniyle Alacak Davasında Vekalet Ücreti.....	1098
58. Mirasta İstihkak Davasında Vekalet Ücreti.....	1098
59. Mirasta İade Davasında Vekalet Ücreti	1099
60. Mirastan İskatın İptali Davasında Vekalet Ücreti	1100
61. Muarazanın Men'i Davasında Vekalet Ücreti	1100
62. Muhtesatın Tesbiti Davasında Vekalet Ücreti	1101
63. Muris Muvazaası Hukuksal Nedenine Dayalı Davalarda Vekalet Ücreti.....	1103
64. Müdahalenin Önlenmesi ve Ecrimisil/Kal (Yıkım) Davasında Vekalet Ücreti.....	1104
65. Nafaka Davalarında Vekalet Ücreti	1110
66. Nafaka Artırım ve Eksiltilim Davasında Vekalet Ücreti.....	1113
67. Nişan Hediyealarının İadesi Davalarında Vekalet Ücreti	1115
68. Nüfus Davalarında Vekalet Ücreti	1116
69. Ortak Yerlere Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Davasında Vekalet Ücreti.....	1116
70. Ortaklığın Giderilmesi (İzaleyi Şüyu) Davalarında Vekalet Ücreti.....	1117
71. Ölçümleme Yoluyla Tahakkuk Ettirilen Prim Borçlarının İptali veya Tahsili Davasında Vekalet Ücreti.....	1119
72. Prim Alacağı Davasında Vekalet Ücreti	1120
73. Projede Aykırı Şekilde Yapılan Tesislerin Yıkılması Davasında Vekalet Ücreti.....	1121
74. Rücuan Alacak Davasında Vekalet Ücreti	1121
75. Rücuan Tazminat Davasında Vekalet Ücreti.....	1121
76. Satışa İzin Taleplerinde Vekalet Ücreti	1123
77. Senet İptali Davasında Vekalet Ücreti	1123
78. Sebepsiz Zenginleşme Davasında Vekalet Ücreti	1123
79. Sıra Cetveline İtiraz Davasında Vekalet Ücreti	1124
80. Suya Vaki Elatmanın Önlenmesi Davalarında Vekalet Ücreti	1125
81. Şirketin Fesih/Tasfiye/İhyası Davasında Vekalet Ücreti	1125
82. Şu'fa (Önalım) Davalarında Vekalet Ücreti.....	1125
83. Tahliye Davalarında Vekalet Ücreti	1130

84. Tapu İptali ve/veya Tescil Davalarında Vekalet Ücreti	1132
85. Tapu Kaydının Düzeltilmesi Davasında Vekalet Ücreti	1138
86. Tasarrufun İptali Davalarında Vekalet Ücreti	1143
87. Tasarrufun Sınırlandırılması Davasında Vekalet Ücreti	1147
88. Tasfiye Memuru Tayini Talebinde Vekalet Ücreti	1147
89. Teminat Mektubunun İadesi (ve Tespit) Davasında Vekalet Ücreti.....	1147
90. Tenkis Davasında Vekalet Ücreti	1148
91. Terekenin Borca Batıklık Davasında Vekalet Ücreti.....	1150
92. Tevdi Yerinin Belirlenmesi Davalarında Vekalet Ücreti	1150
93. Ticaret Sicil Memurluğu Kararının İptali Davasında Vekalet Ücreti.....	1150
94. Toplu İş Sözleşmesi Yapma Yetkisinin Tespiti Kararının İptali Davasında Vekalet Ücreti	1151
95. Toplu İş Sözleşmesinin Yorumu Davasında Vekalet Ücreti	1151
96. Uyarılama Davalarında Vekalet Ücreti	1151
97. Ücret Alacağı ve Kıdem Tazminatı Davalarında Vekalet Ücreti.....	1151
98. Vakfın Tescili Talebinde Vekalet Ücreti	1152
99. Vakıf Senedi Değişikliğinin Tescili Talebinde Vekalet Ücreti.....	1152
100. Vakıf Şerhinin Terkini Davasında Vekalet Ücreti	1153
101. Vasiyet Edilen Malların Teslimi Davasında Vekalet Ücreti	1153
102. Vasiyetnamenin İptali Davasında Vekalet Ücreti	1153
103. Vasiyetnamenin Tenfizi Davalarında Vekalet Ücreti	1154
104. Velayetin Düzenlenmesi Davasında Vekalet Ücreti	1154
105. Velayetin Kaldırılması Davasında Vekalet Ücreti	1155
106. Veraset İlamının İptali Davasında Vekalet Ücreti.....	1155
107. Yabancı Mahkeme İlamının Tenfizi Davasında Vekalet Ücreti	1155
108. Yaşlılık Aylığının İptali İşleminin Ortadan Kaldırılması Davasında Vekalet Ücreti.....	1156
109. Zayi Belgesi Verilmesi Taleplerinde Vekalet Ücreti.....	1156
110. Zilyetlik Davalarında Vekalet Ücreti	1156
111. Zilyetliğe Dayalı Tescil Davalarında Vekalet Ücreti	1157
112. Ziynet Alacağına (Çeyiz Eşyalarına) İlişkin Davalarda Vekalet Ücreti	1158
IV. TEBLİGAT VE POSTA GİDERLERİ	1162

V. KEŞİF GİDERLERİ	1166
A. Genel Olarak	1166
B. Keşif Giderlerinin Neler Olduğu	1167
1. Keşif Harcı Avansı	1168
2. Ulaşım Giderleri	1170
3. Bilirkişi Ücreti	1172
4. Tanık Ücretleri	1173
5. Davetiye Giderleri	1174
C. Keşif Giderlerinin Taraflarca Ödenmesi Kuralı	1174
D. Keşif Giderlerinin Devlet Hazinesinden Ödenmesi	1176
E. Keşif Giderlerinin Hangi Sürede Ödenmesi Gerektiği	1178
F. Kesin Süre İçerisinde Keşif Giderlerinin Yatırılmaması Halinde Keşiften Vazgeçmiş Sayılması Kuralı (HMK.nun 94 ve 324, II).....	1181
VI. HACİZ GİDERLERİ	1199
VII. DURUŞMA OTURUMU GİDERLERİ	1200
VIII. TANIK GİDERLERİ	1200
IX. BİLİRKİŞİ ÜCRETİ VE GİDERLERİ	1206
X. TARAFLARA AİT SEYAHAT VE İKAMET GİDERLERİ	1227
XI. RESMİ DAİRELERDEN İSTENEN BELGELERE ÖDENEN GİDERLER	1228
XII. DELİL TESPİTİ GİDERLERİ	1228
XIII. İHTİYATİ TEDBİR GİDERLERİ	1228
XIV. DİĞER YARGILAMA GİDERLERİ	1228
UYGULAMADAN YARGILAMA GİDERLERİNE İLİŞKİN KISA HÜKÜM ÖRNEKLERİ	1233
YARARLANILAN KAYNAKLAR	1243
KAVRAMLAR DİZİNİ	1245

§ 1. GENEL OLARAK

Mahkemeler vasıtasıyla dağıtılan adalet parasızdır. Başka bir ifadeyle hakimlerin verdikleri kararlardan ve gördükleri işlerden dolayı, davanın taraflarından bir ücret alınmaz.¹ Ancak davanın tarafları, davanın yürütülmesi ve sonuçlanması için yapılan tüm masrafları ödemekle yükümlüdürler. İşte bu masraflar yargılama giderleridir. Eğer (davanın yürütülmesi sebebiyle taraflardan) hiçbir masraf alınmasaydı, mahkemelere yapılacak müracaatların sonu ve sınırı olmazdı. Devletin, adalet hizmetlerini yürütmek amacıyla teşkilat için ve bu teşkilatta çalışan kişilere yapacağı masraflar sebebiyle, mahkemeye bir karşılık istemesini doğal karşılatmak gerekmektedir. Çünkü, söz konusu bu teşkilat olmasaydı, taraflar, özel bir kişiye müracaat edecek ve çok kere yine bir masraf verecekti.² Devlet, adalet dağıtımında, taraflardan tahsil ettiği yargılama giderlerinin tutarı, ne mahkemeye başvurmaları artırıcı ve ne de müracaatları kısıtlayıcı miktarda olması gerekir. Bunun yanında mahkemelere müracaatlarda masrafları belirli ölçüde Devletin karşılaması da bir zorunluluktur. Bunun için Yargılama Usul Hukuku'nda 'adli yardım' müessesesi kabul edilmiştir. Örnek:

➤ " ... 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 323 üncü maddesi uyarınca, yargılama giderleri şunlardır: **a)Celse, karar ve ilam harçları. b)Dava nedeniyle yapılan tebliğ ve posta giderleri. c)Dosya ve sair evrak giderleri. ç) Geçici hukuki koruma tedbirleri ve protesto, ihbar, ihtarname ve vekâletname düzenlenmesine ilişkin giderler. d)Keşif giderleri. e)Tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler. f)Resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler. g)Vekil ile takip edilmeyen davalarda tarafların hazır bulundukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine karşılık hâkimin takdir edeceği miktar; vekili bulunduğu hâlde mahkemece bizzat dinlenmek, isticvap olunmak veya yemin etmek üzere çağrılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri. ğ) Vekille takip edilen davalarda kanun gereğince takdir olunacak vekâlet ücreti. h) Yargılama sırasında yapılan diğer giderler. - Yasanın mütekip maddeleri uyarınca; Taraflardan her biri ikamesini talep ettiği delil için mahkemece belirlenen avansı, verilen kesin süre içinde yatırmak zorundadır. Taraflar birlikte aynı delilin ikamesini taleptmişlerse, gereken gideri yarı yarıya avans olarak ödemek zorundadırlar. Taraflardan birisiavans yükümlülüğünü yerine getirmezse, diğer taraf bu avansı yatırabilir. Aksi hâlde talep olunan delilin ikamesinden vazgeçilmiş sayılır (6100 sayılı Yasa Md. 324). - Davanın taraflarınca üzerinde serbestçe tasarruf edilemeyen dava ve işlerde, hâkim tarafından resen başvurulacak deliller için gereken giderlerin, bir haftalık süre içinde taraflardan birisi veya belirtilecek oranda her ikisi tarafından ödenmesine karar verilir. Belirlenen süre içinde bu işlemlere ait giderleri karşılayacak miktarda avans yatırılmazsa,ileride bu gideri ödemesi gereken taraftan alınmak üzere Hazinesinden ödenmesine hükmedilir (6100 sayılı Yasa Md. 325). - Yasada açıkça yazılı hâller dışında, yargılama giderlerinden, aleyhine hüküm verilen taraf sorumludur. Davada iki taraftan her biri kısmen haklı çıkarsa, mahkeme, yargılama giderlerini tarafların haklılık oranına göre paylaştırır. Aleyhine hüküm verilenler birden fazla ise mahkeme yargılama giderlerini, bunlar arasında paylaştırabileceği gibi,**

¹ Eski şerîye mahkemelerinde kadılar haslattan aidat alırlardı.

² ANSAY, Sabri-Hukuk Yargılama Usulleri – Ankara 1954 sh. 164

müteselsilen sorumlu tutulmalarını da kararlaştırabilir (6100 sayılı Yasa Md. 326). - Yasanın 327 nci maddesi gereğince, gereksiz yere davanın uzamasına veya yargılamagiderine sebebiyet vermiş olan taraf, davada lehine karar verilmiş olsa dahi, karar ve ilam harcı dışında kalan yargılama giderlerinin tamamını veya bir kısmını ödemeye mahkûmedilebilir. Bir kişi davada sıfatı olmadığı hâlde, davacıyı, davalı sıfatı kendisine aitmiş gibi yanıltıp, kendisine karşı dava açılmasına sebebiyet verdiği durumlarda, davanın sıfat yokluğunedeniyle reddi hâlinde, davalı yararına yargılama giderlerine hükmedilemez. - Fer'î müdahil olarak davada yer alan kimse, yanında katıldığı taraf haksız çıkarsa, yalnızca fer'î müdahale giderinden sorumlu tutulur, aksi hâlde bu giderler diğer tarafa yükletilir. Ancak, hüküm üçüncü kısmın katıldığı taraf lehine verilmiş olsa bile, lehine hükmolunan tarafın hâl ve davranışı, üçüncü kişinin davaya katılmasını gerektirmişse, müdahale giderinin tamamı veya bir kısmı, lehine hüküm verilen tarafa yükletilebilir (6100 sayılı Yasa Md. 328). - Değinen Yasanın 329 uncu maddesi uyarınca, kötünıyetli davalı veya hiçbir hakkıolmadığı hâlde dava açan taraf, yargılama giderlerinden başka, diğer tarafın vekiliyle aralarında kararlaştırılan vekâlet ücretinin tamamı veya bir kısmını ödemeye mahkûm edilebilir. Vekâlet ücretinin miktarı hakkında uyuşmazlık çıkması veya mahkemecimiktarının fahiş bulunması hâlinde, bu miktar doğru-dan mahkemece takdir olunur. Kötünıyet sahibi davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan taraf, bundan başka beşyüz TürkLirasından beşbin Türk Lirasına kadar disiplin para cezası ile mahkûm edilebilir. Bu hâllerevekil sebebiyet vermiş ise disiplin para cezası vekil hakkında uygulanır. - Davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan durumlarda, hâkim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir ve hükmeder. Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yargılama giderlerine o mahkeme hükmeder. Görevsizlik, yetkisizlik veya gönderme kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder. Davanın açılmamış sayılmasına karar verilen hâllerde yargılama giderleri davacıya yükletilir.(6100 sayılı Yasa Md. 331). - Yasanın 332 ve 333 üncü maddelerin açık hükmü gereğince, yargılama giderlerinemahkemece resen hükmedilir. - Yapılan giderin tutarı, hangi tarafa ve hangi oranda yükletildiği ve dökümü hüküm altında gösterilir. - Hü-kümnden sonraki yargılama giderlerini hangi tarafın ödeyeceği, miktarı ve dökümüile bu giderlerin hangi tarafa yükletileceği, mahkemece ilamın altına yazılır. - Hükümün kesinleşme-sinden sonra mahkeme kendiliğinden, yatırılan avansinkullanılmayan kısmının iadesine karar verir. Bu kararın tebliğ gideri iade edilecek avanstankarşılanır. - Adli yardım konusu da 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununda ayrıntılı olarakdüzenlenmiştir. - Şöyle ki: Kendisi ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama veya takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimseler, iddia ve savun-malarında, geçici hukuki korunma taleplerinde ve icra takibinde, haklı oldukları yolunda kanaat uyandırmak kaydıyla adli yardımdan yararlanabilirler. Kamuya yararlı dernek ve vakıflar, iddia ve savunmalarında haklı göründükleri ve mali açıdan zorduruma düşmeden gerekli giderleri kısmen veya tamamen ödeyemeyecek durumda oldukları takdirde adli yardımdan yararlanabilirler. Yabancıların adli yardımdanyararlanabilmeleri ise ayrıca karşılık-lılık şartına bağlıdır. - Adli yardım kararı, ilgiliye, yapılacak tüm yargılama ve takip giderle-rinden geçici olarak sorumlu tutulmama, yargılama ve takip giderleri için teminat göster-mekten muafiyet, dava ve icra takibi sırasında yapılması gereken tüm giderlerin Devlet tarafından avans olaraködenmesi, davanın avukat ile takibi gerekiyorsa, ücreti sonradan ödenmek üzere bir avukat temini imkânlarını sağlar. - Mahkeme, taleptebulunanın, yukarıda sayılan hususlardan " bir. kısmından yararlanmasına da karar verebilir. - Adli yardım, hük-mün kesinleşmesine kadar devam eder. - Adli yardım, asıl talep veya işin karara bağlanaca-ğı mahkemeden istenir. - Talepte bulunan kişi, iddiasının özeti ile birlikte, iddiasını dayandı-racağı delilleri ve yargılama giderlerini karşılayabilecek durumda olmadığını gösteren mali durumuna ilişkin belgeleri mahkemeye sunmak zorundadır. Kanun yollarına başvuru sırasın-da adli yardım talebi bölge adliye mahkemesine veya Yargıtay'a yapılır. Adli yardım talebine ilişkin evrak, her türlü harç ve vergiden muaftır. - Mahkeme, adli yardım talebi hakkında

duruşma yapmaksızın karar verebilir. - Adli yardım talebinin kabul veya reddine ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz. - Ancak, adli yardım talebi reddedilirse, sonradan gerçekleşen bir sebebe dayanılarak tekrar talepte bulunulabilir. - Adli yardım, daha önce yapılan yargılama giderlerini kapsamaz. - Adli yardımdan yararlanan kişinin mali durumu hakkında kasten veya ağır kusuru sonucu yanlış bilgi verdiği ortaya çıkar veya sonradan mali durumunun yeteri derecede iyileştiği anlaşılırsa adli yardım kararı kaldırılır. - Adli yardım kararından dolayı ertelenen tüm yargılama giderleri ile Devletçe ödenen avanslar dava veya takip sonunda haksız çıkan kişiden tahsil olunur. - Adli yardımdan yararlanan kişinin haksız çıkması hâlinde, uygun görülürse yargılama giderlerinin en çok bir yıl içinde aylık eşit taksitler hâlinde ödenmesine karar verilebilir. - Adli yardımdan yararlanan kişi için mahkemenin talebi üzerine baro tarafından görevlendirilen avukatın ücreti, yargılama gideri olarak Hazinesiden ödenir. (6100 sayılı Yasa Md. 334 ilâ 340). - Yasanın 84 üncü maddesi uyarınca, **a) Türkiye’de mutad meskeni olmayan Türk vatandaşının dava açması, davacı yanında davaya müdahil olarak katılması veya takip yapması, b) Davacının daha önceden iflasına karar verilmiş, hakkında konkordato veya uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma işlemlerinin başlatılmış bulunması, borç ödemedenciz belgesinin varlığı gibi sebeplerle, ödeme güçlüğü içinde bulunduğu belge-lenmesi**, hâllerinde, davalı tarafın muhtemel yargılama giderlerini karşılayacak uygun bir teminat gösterilmesi zorunludur. - Davanın görülmesi sırasında teminatı gerektiren durum ve koşulların ortaya çıkması hâlinde de mahkeme teminat gösterilmesine karar verir. - Mecburi dava ve takip arkadaşlığında teminat gösterme yükümlülüğü, bu yükümlülüğün tüm davacılar bakımından mevcut olması hâlinde doğar. - Bununla birlikte, davacının adli yardımdan yararlanmaması, yurt içinde istenen teminatı karşılamaya yeterli taşınmaz malının veya aynı teminatla güvence altına alınmış biralacağının bulunması, davanın, sırf küçüğün menfaatlerini korumaya yönelik olarak açılması, ilama bağlı olacak için icra takibi yapılması hâllerinde teminat istenemez (6100 sayılı Yasa Md. 85). - Hâkim tarafından belirlenen kesin süre içinde teminat gösterilmezse, dava usulden reddedilir. - Müdahale talebinde bulunan kişi, kesin süre içinde istenen teminatı vermezse, müdahale talebinden vazgeçmiş sayılmasına karar verilir. Teminat gösterilmesini gerektiren sebep ortadan kalktığı takdirde, ilgilinin talebi üzerine mahkeme, teminatın iadesine karar verir (6100 sayılı Yasa Md. 88-89). - Feragat veya kabul beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. - Feragat ve kabul, talep sonucunun sadece bir kısmına ilişkin ise yargılama giderlerine mahkûmiyet, ona göre belirlenir. - Davalı, davanın açılmasına kendi hâl ve davranışıyla sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmiş ise yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilmez (6100 sayılı Yasa Md. 312). - Somut olayda davacı tarafından yapıldığı anlaşılan 692,50 TL yargılama giderinin kabul ve red oranına göre 508,07 TL sinin davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine şeklindeki hüküm kurulması gerekirken hatalı hesaplama ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir...”³

Hemen belirtmek isterim ki; mahkemeler usul ekonomisi ilkesini göz önüne alarak yargılama faaliyetlerini sürdürmesi gerekir. Anayasanın 141. maddesi ile usul ekonomisi ilkesi gereğince yargılama faaliyetinin yapılması gereğini mahkemelere görev olarak yüklemiştir. 6100 sayılı HMK’nun “ Usul ekonomisi ilkesi” başlıklı 30. maddesi ile Anayasal kuralı tekrarlayarak hakimın “**yargılamanın en az giderle ve makul süre içinde ve düzenli biçimde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını sağlamakla yükümlü**” olduğunu açıkça vurgulamıştır. Bu ilkeye aykırı olarak yargılama yapılması Anayasa ve Kanuna aykırı olacaktır. Örneğin keşif yapılması gerekmemesine rağmen keşif yapılma-

³ 9. HD. 19.01.2012, 2009/31397 – 2012/984

sı veya yapılan keşifte tesbit edilmesi gereken bir hususun tesbiti yapılmayarak eksik bırakılması sonucu ikinci bir keşif yapılmasına neden olunması gibi gider artırıcı işlem yapılması 6100 sayılı HMK'nun 30. maddesine aykırı olacaktır. Örnekler:

➤ "T.C. Anayasasının 141. maddesinin son fıkrası **"davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması"** hususunun yargının belli başlı görevlerinden olduğunu emretmektedir. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 77. (6100 sayılı HMK.nun m. 30) maddesinde de, aynı hüküm öngörülmüştür. Mahkemece davanın çözülmesi için gerekli görülen belgelerin bulundukları yerlerden duruşmaya getirilip incelenmesi mümkün iken, keşif kararı verilerek yerinde tetkik edilmesi mahkeme masraflarını artırıcı bir yargılama işlemidir ve giderek az önce değinilen Anayasa ve Usul Yasası maddeleri ile usul ekonomisi ilkelerine aykırı düştüğü açıktır. Öte yandan, kural olarak her mahkemenin yargı yetkisinin belli bir coğrafi bölge ile sınırlı olduğu, buna o mahkemenin "yargı çevresi" denildiği tartışmasızdır. Bundan başka, yargı çevresi sınırının "İdari Teşkilat" sınırlarına göre belirlendiği ise söz götürmez. Örneğin; Karadeniz Ereğlisi Asliye Mahkemesinin "yargı çevresi" bulunduğu ilçenin sınırları içinde kalan bölgedir. Somut olayda, keşif yapılan "Armutçuk Beldesinin" Karadeniz Ereğlisi İlçesi hudutları içinde kaldığı açıktır. Hal böyle olunca, yargı çevresi dışında yargı yetkisinin kullanıldığı da ortadadır. – Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. – O halde davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır..."⁵

➤ "Davacı vekili, davalının imzalı ve 20.12.1999 tarihinde 40.000 USD'nin ödeneceği yazılı kartvizitle müvekkiline borçlu olduğunu, vekil tayin ettiği arkadaşı Adil adına başlattığı İstanbul Dokuzuncu İcra Müdürlüğü'nün 2000/11224 sayılı dosyasına itiraz ettiğini, müvekkilinin takip başlatması halinde ödeyeceğini beyan etmesi üzerine aynı yer 2000/11748 esas sayıdaki takibin başlatıldığını, süresinde yapılacak takibi durduran itirazının haksız olduğunu, itirazın iptaline ve %40 icra inkar tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini istemiştir. – Davalı vekili, davanın reddine karar verilmesini savunmuştur. – Mahkemece, davanın kabulüne, davalının itirazının iptali de takibin devamına ve %40 icra inkar tazminatıyla sorumluluğa 10.06.2002 de karar verildikten sonra, kararı tebliğe çıkarttırmayan davacı, 04.07.2002 tarihli dilekçeyle davadan feragat etmiş ve mahkemece feragat hususunda bir karar verilmesi için dava dosyası Yargıtay'a gönderilmiştir. – Dava dosyasının temyiz incelemesi yönünden Dairemize usulüne uygun bir intikal yoktur. Zira, mahkeme kararı temyiz edilmediği halde, edilmişçesine dava dosyası Yargıtay'a gönderilmiştir. Karşı tarafa tebliğine gerek bulunmayan (HUMK'un md. 93- **HMK.nun md.309**), kesin hükmün sonuçlarını doğuran (HUMK'un md. 95/1- **HMK.nun md. 308, 311**) feragat hakkında dosya üzerinde mahkemesince karar verilebilir. Aksine, bu kararın Yargıtay'dan istenilmesi, HUMK'un 79. (**HMK.nun 24**) maddesindeki (kanunen sarahat olmadıkça hiç kimse kendi lehine olan davayı ikameye veya hakkını talebe icbar olunamaz) yasak hilafına, feragat edeni masraf vermeye, Yargıtay'a gönderme işlemi yapmaya zorlama olacaktır ki, bu durum, HUMK'un 77 (**HMK.nun 30**) ve AY. 141. maddelerindeki usul ekonomisine de aykırıdır. Bu nedenle davadan feragat hakkında bir karar verilmek üzere dosyanın mahallene iadesi gerekmiştir."⁶

İşte, adalet dağıtımında önemli bir faktör olan yargılama giderlerinin tavanı, kapsamı ödenme şekli gibi hususlar inceleme konumuzu oluşturmaktadır. Bu paragraftan sonra bu konular incelenecektir.

⁵ 21. HD. 02.09.1999 – 5953/6202

⁶ 11. HD. 25.10.2002 – 11109/9518